

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ประเพณีนะ เราเป็นชาวพุทธ เวลาชาวพุทธศาสนาอื่นนะ เขามีข้อบังคับของเขา แต่ศาสนาพุทธนี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ แล้วท่านจะวางธรรมไว้กว้างขวางมาก กว้างขวางมากคือว่าให้เป็นตามความเห็นของแต่ละดวงจิตใจ ศาสนาพุทธเลยเป็นศาสนาที่มีอิสรภาพมากนะ

เราเป็นชาวพุทธ เราไม่เข้าใจในศาสนาอื่น ถ้าเราเป็นศาสนิกของเขา เขาจะหักเงินเดือนของเรานะ เขาจะหักทุกอย่างเข้าไปบำรุงศาสนาของเขา ถึงวันเวลาเขาต้องไปวัด เขาบังคับ แต่ศาสนาพุทธนี่ไม่บังคับเลยนะ ศาสนาพุทธนี่ให้เป็นเจตนา ให้คนเห็นคุณเห็นโทษแล้วพยายามประพฤติปฏิบัติใจ ให้เห็นคุณเห็นโทษ เห็นไหม

แต่นี้เราเป็นศาสนิกกัน เราเป็นชาวพุทธ เราเป็นชาวพุทธที่ทะเบียนบ้านไง มีนะ มีพวกลูกศิษย์เขาไปเมืองนอก เขาไปศึกษาเมืองนอก เวลาทางยุโรปเขาถามว่า “ศาสนาพุทธนี่สอนอะไร” เพราะทางเมืองนอกทางวัตถุเขาเจริญมากนะ แล้วเขาก็ว่าทางตะวันออกเวลาไปหาเขา เรื่องทางตะวันออกเรื่องศีลธรรมจริยธรรมดีมาก จะถามว่า “พระพุทเจ้าสอนอะไร” ตอบเขาไม่ได้ พอตอบเขาไม่ได้ก็ต้องไปลงหน่วยกิจ ไปดูพระไตรปิฎกในภาษาอังกฤษ เพื่อจะไปตอบเขาไง เพราะเขาแสวงหา เขามีวัตถุมาก แต่เขาก็หาความสุขไม่ได้ หากความสุขไม่ได้เพราะสิ่งใดพอเติมเข้าไป ความต้องการมันก็ต้องการมากขึ้นไป มากขึ้นไป ไม่มีวันจบสิ้นไง เขาก็เหนื่อยมาก

แต่ของเราชาวพุทธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าความสุขความทุกข์มันอยู่ที่ใจ อยู่ที่ใจนะ ใจนี้สำคัญมากเลย แต่เราอยู่ในโลกใจ โลกนี้ต้องเจริญ โลกนี้ต้องใช้วิชาการ เราถึงต้องมาเรียนหนังสือกัน เราต้องหาหลักวิชาของเราเพื่อเป็นวิชาชีพของเรา นี้วิชาชีพ คนเก่ง เราเรียนเก่ง เราทำอะไรประสบความสำเร็จ เราเป็นคนเก่ง แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องการคนดี คนเก่งด้วย แล้วคนดีด้วย คนดีคือศีลธรรมจริยธรรมใจ ศีลธรรมจริยธรรมคือความดี ความถูกต้อง ความเก่งนี้เป็นส่วนหนึ่งนะ แต่ความดีเป็นอีกส่วนหนึ่ง

นี่ไง ศาสนาพุทธสอนตรงนี่ไง คนดีคู่ตรงไหนล่ะ คู่ตรงการแสดงออกของใจ ถ้าจิตใจแสดงออก จิตใจเอื้อเพื่อเพื่อแม่เห็นไหม คุณเพลงเขาร้องกัน “เป็นคนไทยหรือเปล่า ถ้าเป็นคนไทยต้องมีน้ำใจ” เห็นไหม คนไทยเรามีน้ำใจ ยิ้มสยามไง ทางยุโรปเขายิ้มกันมันเป็นเรื่องที่ว่าสังคมเฉยๆ แต่ในทางตะวันออกเราเวลายิ้มขึ้นมา มันยิ้มออกมาจากความสุขใจ ยิ้มออกมาจากใจ ความยิ้มออกมาจากใจ ยิ้มออกมามีวิญญาณใจ มีความรู้สึก เห็นไหม ศาสนาพุทธสอนอย่างนั้นไง

ที่เรามาถวายเทียนพรรษาวันนี้ก็เป็นประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรม เห็นไหม เวลาเราอยากมีความสุข เราอยากมีความสุข เราจะทำบุญอย่างไรถึงจะมีความสุข แล้วเราก็อีกันนะ มีคนถามมากกว่าทำบุญในศาสนาพุทธมีบุญมาก มีบุญมาก ทำไมคนชาวพุทธเราไม่เป็นเศรษฐีโลกล่ะ เศรษฐีโลกทำไมเป็นศาสนาอื่นทั้งนั้นเลย ทำไมเศรษฐีโลกไม่เป็นชาวพุทธเราเพราะชาวพุทธเราทำบุญมาก

นี่ก็เหมือนกัน เราทำบุญ ทำบุญเพื่อจะมีความสุข บุญเพื่ออะไร อย่างเช่น ถวายเทียนนี้ เห็นไหม เข้าขึ้นมาเรตักบาตร เรตักบาตรดำรงชีวิตของพระภิกษุ พระภิกษุนี้สละไง สละทางโลก ออกหมด เลี้ยงชีพด้วยปฐิแข็ง เลี้ยงชีพด้วยปฐิแข็งนะ เข้าก็ออกบิณฑบาต แล้วแต่คุณหัสถ์เขาจะใส่บาตร เลี้ยงชีพด้วยอย่างนั้น เลี้ยงชีพด้วยอย่างนั้นเพื่ออะไรล่ะ เพื่อมาค้นคว้าความสุขใจ

เห็นไหม คนดีกับคนเก่ง ค้นคว้าความดีในใจ ความดีในใจอยู่ที่ไหน ค้นคว้าเข้ามาภายในเพื่อเอาอันนี้ เห็นไหม เอออันนี้มาสั่งสอนไง เอออันนี้มาบอกว่าคุณคืออย่างนี้มันมีอยู่ ไม่ใช่ความดีอย่างทางโลกเขา ทางวัตถุ เห็นไหม ตอนนี้อย่างเราไม่มีอะไรเลย แต่เรามีเครดิต เห็นไหม เราสามารถไปถอยรถก็ได้ ทำอะไรก็ได้ออกมา แต่เราก็ต้องผ่อน เห็นไหม มันเป็นการที่ว่าวัตถุมันมีการพึ่งพาอาศัยกันได้ แต่ความสุขพึ่งพาอาศัยกันไม่ได้นะ

พ่อแม่รักเรามาก เพราะพ่อแม่มีลูก รักลูกมากเพราะอะไร เพราะความเป็นห่วงลูกรักมาก แต่เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วย พ่อแม่อยากจะเจ็บไข้ได้ป่วยแทนนะ อยากให้ลูกมีความสุขมาก แต่พ่อแม่ก็เจ็บไข้ได้ป่วยแทนเราไม่ได้ เห็นไหม ความเจ็บไข้ได้ป่วย ความสุข ความทุกข์ในหัวใจมันของแต่ละบุคคล พ่อแม่รักเรามาก เราถึงต้องพยายามของเราเพื่อทำตัวเราให้สมกับพ่อแม่รักเรามาก

มีคนเขาถามนะว่า “พระเวสสันดรเห็นแก่ตัวมาก” เวลาสละ เห็นไหม สละกัญหาชาติ สละคนอื่น ทำไมไม่สละตัวเองล่ะ เนี่ยเหมือนกัน เราคิดสิ เรานี้เรารักไหม เรารักเพื่อนเราไหม เรารัก

สิ่งใดใหม่ เรารักมาก แล้วเราสละออกไปเจ็บปวดมากใหม่ เจ็บปวดมากนะ พระเวสสันดรรักลูกมาก รักภรรยา รักทุกอย่างมาก แต่พระโพธิญาณไป อยากได้พระโพธิญาณ เขาไม่ขอพระเวสสันดรนี้ ถ้าเขาขอพระเวสสันดร พระเวสสันดรจะไปเดี๋ยวนั้นเลย ขอเราก่อน เราจะไปแทนลูก แทนเมียเรา อยากให้ลูกเมียเรามีความสุขอยู่ แต่เขาไม่ขอ เขาขอค้นหา ขอชาติ ขอนางมัทรี เพราะอะไร เพราะว่าให้มันสะเทือนหัวใจใจ เพราะอะไร เพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจ

ถ้าการสละออกอย่างนั้น ถ้าเราสละออกอย่างนี้ได้ เห็นใหม่ ถึงเพื่อปรารถนาพุทธภูมิ เห็นใหม่ ปรารถนาโพธิญาณ มันเจ็บปวดมากกว่าของตัวเองนะ แต่เราเข้าใจผิดกัน เข้าใจผิดว่าพระเวสสันดรให้แต่ลูก ให้แต่เมีย แต่ไม่สละตัวเอง สละได้ ตัวเองสละง่ายมาก

คู่อริ เวลาเรารักกัน เห็นใหม่ แล้วใครมาทำเพื่อนเรา เราพอใจใหม่ เราไม่พอใจเพราะเราโกรธมาก แต่นี้ลูกเมียของเราจะ เขามาขอไป มันสะเทือนใจขนาดไหน แต่ให้ไปด้วยความซนตีความพยายามเอาหัวใจของตัวเองไว้ สะเทือนใจมาก สะเทือนใจ ความสะเทือนใจนี้เป็นความทุกข์นะ แล้วพระเวสสันดรเป็นนักรบ มีวิชาทุกอย่าง แล้วคนที่มาขอเนี่ยชุกไม่มีวิชาการอะไรเลย จะทำอะไร เขาก็ต้องอยู่ในอำนาจของพระเวสสันดรทั้งหมด แต่ก็ให้เขาไป เพราะ ...เพราะความปรารถนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้อะไร รู้ரியสิ่งใด

เราเกิดมาจากไหน พ่อแม่รักเรามาก เห็นใหม่ ทางยุโรปบอกว่า “เป็นธรรมชาติของการอยู่ครองเรือนต้องมีลูก เราเป็นธรรมชาติ พ่อแม่ไม่มีบุญคุณ” เป็นไปไม่ได้หรอก พ่อแม่มีบุญคุณมาก เวลาเราไปใส่บาตรให้พระ เห็นใหม่ เราใส่บาตรถวายพระ พระเอาไปฉัน เราว่าได้บุญกุศลแล้วพ่อแม่ให้เรากินเหมือนกับใส่บาตรใหม่ พ่อแม่มีสิทธิที่จะไม่ให้เรากินก็ได้ จะให้เรากินก็ได้ ให้เราเป็นทานทั้งหมดไป ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของมารดา พ่อแม่รักษาครรภ์ของมารดาไว้ทั้งหมด เราอยู่ในครรภ์ของมารดาอยู่ ๙ เดือน แล้วเรากลอดออกมา พ่อแม่รักมาก

จะทำอะไรต้องคิดถึงพ่อคิดถึงแม่ คิดอะไรต้องคิดถึงพ่อคิดถึงแม่ เพราะพ่อแม่รักเรา เพื่อนเราก็มียุปัญญาเท่ากับเรานี้แหละ สิ่งที่ยุปัญญาเท่ากับเรา ความเห็นของเราก็มียุปัญญาเท่ากับเรา เห็นใหม่ คนดีเขามองกันตรงนี้ไง คนเก่งคือเราสอบได้ เราอ่านหนังสือได้ เราทำอะไรได้ นั่นคือคนเก่ง แต่คนเก่งต้องคนดีด้วย ประเทศชาติต้องการคนดี ต้องการสังคมที่ดี

ถ้าเรามีสังคัมที่ดี เห็นใหม่ เวลาเราทำบุญ เราถวายเทียนกัน เทียนนี้เป็นเครื่องหมายของผู้ที่มีปัญญา ความแสงสว่างของปัญญา เราถวายเทียนในพรรษา ถวายเทียนกับพระ เห็นใหม่ เช้าตักบาตรเพื่อให้พระดำรงชีวิต สิ่งที่พระดำรงชีวิตจากข้าวปลาอาหารที่เราใส่บาตรไปนี้ พระออกประพฤติปฏิบัติทำความสงบของใจขึ้นมา หรือทำวิปัสสนาเกิดเห็นปัญญารู้แจ้งแทงทะลุกิเลสออกมา บุญกุศลได้จากข้าวที่เราใส่บาตรนั้นไป บุญกุศลจะได้กับเรามาก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าการทำบุญมีผลประเสริฐอยู่สองคราว คราวหนึ่งคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉันอาหารของนางสุชาดา แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงซึ่งกิเลสนิพพาน เห็นใหม่ ก็ว่าทำลายกิเลสออก เห็นใหม่ เพราะฉันข้าวของนางสุชาดา เพราะข้าวอันนั้น บุญกุศลมีอยู่สองคราว คราวนี้หนึ่ง

คราวอีกคราวหนึ่งคือฉันอาหารของนายจุนทะเงิ จะไปปรินิพพาน จะไปตายไป แล้วฉันข้าวเมื่อสุดท้ายของนายจุนทะเงิ ช่างทองเห็นใหม่ ฉันข้าวนายจุนทะเงิช่างทองสุดท้ายแล้วจะไปปรินิพพาน แต่เป็นห่วงนะ เป็นห่วงว่า จะกลัวว่าลูกศิษย์ลูกหาจะบอกว่าเพราะฉันอาหารของนายจุนทะเงิ นายจุนทะเงิทำให้พระพุทธเจ้าปรินิพพาน ถึงได้สั่งไว้ไง สั่งพระอรหันต์บอกว่า

“ให้บอกกับชาวโลกเขาว่าอาหารสองคราวที่มีกุศลมาก คือ นางสุชาดาคนหนึ่ง กับนายจุนทะเงิหนึ่ง ไม่ใช่เพราะอาหารของนายจุนทะเงิทำให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน เพราะถึงคราวที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องปรินิพพาน”

แต่ฉันอาหารของนายจุนทะเงิเป็นมือสุดท้ายไป แล้วดับขันธคตินั้นถึงซึ่งขันธนิพพาน ชั้น ๕ นี้แหละ ชาติชั้นนี้แหละ มันเป็นที่เป็นการะของพระอรหันต์ ธรรมของพระอรหันต์สว่าง มีความสุขในใจนั้น วิมุตติสุขนี้ไม่มีความทุกข์สิ่งใดเข้าไปเจือจางใจดวงนั้นได้เลย ครองใจดวงนี้อยู่ ๔๕ ปี ถึงที่สุดแล้วร่างกายนี้ก็ต่อสละไป ใจดวงนั้นพ้นออกไป เห็นใหม่

เราทำบุญตักบาตรมาเพื่อให้พระสงฆ์ได้ฉันอาหาร ได้ดำรงชีวิต แล้วได้ประพฤติปฏิบัติบริสุทธิ์ผุดผ่องมากนะ เพราะเราตั้งใจอยากจะใส่บาตร เห็นใหม่ ตั้งแต่เราคิดอยากจะใส่บาตร แต่โบราณมาเราต้องทำอาหารเอง ตั้งแต่รุ่งขึ้น เห็นใหม่ เราคิดถึงแต่บุญกุศลตลอดเลย แล้วพระออกมาบิณฑบาต เห็นใหม่ เดินมาเลี้ยงชีพด้วยปัสัแข็ง ไม่ได้ปรารถนาว่าจะต้องการให้ใครใส่บาตร แต่เดินไปด้วยปัสัแข็งไป แล้วเราไปใส่บาตร

นี่ความบริสุทธิ์ของสัมมาอาชีวะ พระออกบิณฑบาตนี้เป็นการเลี้ยงชีพที่บริสุทธิ์ผุดผ่องมาก ไม่ได้ตั้งอาหารจากร้าน ไม่ได้สั่งจากใครให้มาใส่บาตร ไม่ต้องการของใคร ไม่มีสิ่งที่เป็นทุจริต บิณฑบาตออกมาด้วยความบริสุทธิ์ผุดผ่อง เห็นใหม่ นั่นคือการเราใส่อาหารเพื่อบุญกุศลของเรา แล้วเราถวายเทียนในพรรษา ถวายเทียนในพรรษาบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เห็นใหม่ แล้วพระประพาศปฏิบัติ ความสว่างใจ

เพราะเรามีค เราคิดไม่ออก เวลาเราทุกข์มันปิดกั้นเรามาก เวลาเราเสียใจ เห็นใหม่ เวลาเราโกรธ เรานึกอะไรไม่ออกเลย เพราะอะไรล่ะ เพราะว่ามันมีคบอดใจ มันมีคบอดทางปัญญาไง ว่า เป็นคนที่ฉลาด เป็นคนที่รู้แจ้ง ทำไมเราเอาตัวเราเองไม่อยู่ล่ะ ทำไมเราไม่มีอำนาจบังคับตัวเองล่ะ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยบังคับว่าอย่าให้เราเจ็บไข้ได้ป่วยสิ เวลาเราโกรธบอกอย่าโกรธสิ ทำไมเราบังคับไม่ได้ล่ะ เพราะเรามีคบอด เราไม่มีปัญญาไง ความโลภ ความโกรธ ความหลง ทำให้เรามีความโกรธ สิ่งนี้ถ้าเรานูชาด้วยแสงสว่าง เห็นใหม่ นี่เป็นบุคลาธิษฐาน แต่ถ้าเราเกิดความสว่างของใจขึ้นมา เราสามารถชำระกิเลสได้

เขาบอกว่า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานเป็นพระอรหันต์แล้วต่อไปจะไม่มี” ไม่จริงหรอก เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกแล้ว ๕,๐๐๐ ปีไปข้างหน้า พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ต่อไป องค์ต่อไป มันไม่มีกาล ไม่มีเวลานะ เหมือนสังขจะความจริง เวลาความทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ในใจเรามีหรือไม่มี มีทั้งนั้น เวลาเราหิวข้าว หิวใหม่ หิว เวลาเรากินข้าวไปอิมใหม่ อิม มันเป็นสังขจะความจริงใจ ความทุกข์เกิดขึ้นมาจากใจ ในเมื่อเราใช้ปัญญาของเรา วิปัสสนาเข้าไปทำลายมันนะ วิปัสสนาปัญญา

คุณคลื่นวิทยุ เห็นใหม่ เรามีโทรศัพท์ใหม่ เวลาเราเปิดเครื่อง เห็นใหม่ คลื่นมันมา นั่นเป็นคลื่นของวิทยุนะ แล้วความสงบของใจ ใจมีความรู้สึก มันมีคลื่นของมันนะ เวลาคลื่นของมัน เราคิดถึงเพื่อนที่อเมริกาเดี๋ยวนี้ มันถึงเดี๋ยวนี้เลย คิดถึงเพื่อนที่เชียงใหม่ จะถึงเชียงใหม่เดี๋ยวนี้เลย มันไปได้ตลอด มันเร็วกว่าคลื่นของวิทยุอีก เร็วกว่าคลื่นของโทรศัพท์

เพราะคลื่นของใจสิ่งนี้มันเร็วมาก แล้วเราทำความสงบของมัน ด้วยการกำหนดคำบริกรรม พุทโธ พุทโธนะ ให้คลื่นสิ่งที่เคลื่อนที่ได้เร็วที่สุด ให้มันสงบนิ่ง สิ่งที่เคลื่อนที่เร็วที่สุดแล้วสงบนิ่ง สิ่งนี้มันมีพลังงานมาก พอมิพลังงานมาก เราใช้สัมมาสมาธิยกขึ้นวิปัสสนา คำว่าวิปัสสนาคือ ใช้ปัญญา การทำสงบของใจเราใช้ความบังคับมันด้วยสติ มันจะสงบเข้ามา

สิ่งที่มันออกไป เห็นไหม ออกไปอีกรูป รส กลิ่น เสียง ออกไปคิดถึงพ่อถึงแม่ ออกไปคิดถึงว่าพ่อไม่รักเรา แม่ไม่รักเรา คนนั้นรังแกเรา คนนี้ไม่ชอบเรา มันออกไปรับรู้สิ่งนั้น ควบคุมมันด้วยสติ ด้วยปัญญา สิ่งที่ควบคุมด้วยสติด้วยปัญญาเข้ามา มันจะเกิดสงบ เห็นไหม เช่นเราเป็นนักเรียน ถ้าเราอ่านหนังสือแล้วเราไม่เข้าใจ เราพยายามตั้งสติ แล้วเราทำความสงบ แล้วเรามาอ่านใหม่ เรามาเข้าใจใหม่ การที่เราทำสมาธิแล้วมันจะอ่านหนังสือได้ดีมาก การศึกษาเรามันจะเป็นประโยชน์มาก เห็นไหม นี่เป็นเรื่องของโลกนะ

แต่ถ้าเป็นการวิปัสสนา นี่แสงสว่างของปัญญา ปัญญามันจะเกิดขึ้นมา คลื่นที่มันเคลื่อนที่เร็วมาก เราจับให้มันสงบนิ่งได้ แล้วเรายกขึ้นวิปัสสนาเป็นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เน้นอยู่ตรงนี้ ตรงที่การรู้หรือริยสังคือการวิปัสสนา

ในการทำความสงบของใจ อาหารคาบสก่อนที่พระพุทธเจ้าจะตรัสรู้มีลัทธิต่าง เขาสอนเรื่องสมาธิกันมามหาศาล เรื่องสมาบัติ สมาธิ ฌานสมาบัติต่าง สิ่งนั้นมันเป็นสิ่งที่มีอยู่ แล้วถ้าพระไม่เข้าใจจะเอาสิ่งนั้นมาเป็นตัวตั้งนะ แล้วเอาสิ่งนี้มาเป็นฤทธิ์เป็นเดช เป็นพลังงาน แล้วเอาไปทำปลุกเสกของต่างๆ มันเป็นเกจิ เห็นไหม มันไม่เป็นงานชอบของใจดวงนั้น

ถ้างานชอบของใจดวงนั้น ทำสิ่งที่เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด สิ่งทีไปกว้านเอาสิ่งที่เป็นความทุกข์มาทับถมใจ ให้มันปลดปล่อยสิ่งนั้นให้ได้ พอมันปลดปล่อยสิ่งนั้นได้ทั้งหมด มันเป็นอิสระในตัวของมันเอง มันจะเป็นความว่างทั้งหมดเลย ความว่างเพราะไม่มีอะไรไปเกาะเกี่ยวมัน โกรธก็ไม่มี โลภก็ไม่มี หลงก็ไม่มี สิ่งต่าง ไม่มี ปัญญาเกิดจากหยาบๆ เห็นไหม นี่คือการเห็นเงาเงา เห็นเงาคือเห็นต้นตอ คือจิตนี้สงบเข้ามา แล้วถ้ายกวิปัสสนา เนี่ยที่ว่าคนดี ดีที่สุดมันดีตรงนี้ไง ดีตรงที่ว่าเอาตนของตนไว้ในอำนาจของตนไง บังคับตนไว้ให้ได้

เรากลับบ้าน เห็นไหม พ่อแม่บอกให้ช่วยงานบ้าน ให้ช่วยทำงาน เรายังไม่พอใจเลย แต่ที่เราพอใจจะทำ เรานั่งอยู่ในป่าที่ไหนก็แล้วแต่ เรานั่งอยู่ในห้องของเราแล้วแต่ อยู่คนเดียว เรานั่งตลอดรุ่งก็ได้ เราทำยังไงของเราก็ได้ เห็นไหม แล้วยกขึ้นวิปัสสนาในอะไรล่ะ ในร่างกายเรานี้ ร่างกายเนี่ยเราคิดว่าเป็นเรา เห็นไหม ศาสนาพุทธสอนเรื่องอริยสังคายนี่ แต่เวลาเขาถามว่าสอนอะไร สอน... ไม่รู้ ไม่รู้ เราไม่เข้าใจใจ ชาวพุทธ พุทธตรงไหน ศีลก็พูดไม่ถูก อริยสังคาก็พูดไม่ถูก เห็นไหม

พระพุทธเจ้าสอนเรื่องอริยสัจ เรื่องทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคจะเกิดตรงนี้ เกิดตรงที่ว่าเราเห็นทุกข์ไง เห็นทุกข์ก็คือเห็นกายกับเห็นจิต ถ้าเราไม่เห็นกายเห็นจิต เราไม่เคยเห็นทุกข์ เราเห็นแต่ผลของทุกข์ที่มันคายทิ้งไว้ กิเลสความเห็นของเรา มันต้องการอะไรของมัน มันแสวงหาของมัน แล้วมันจับถ่วงความไม่พอใจ ทิ้งไว้ที่ใจของเราไง แล้วเราก็เห็นแต่ผลของความทุกข์อันนี้ แต่เราไม่เห็นตัวทุกข์ไง

แต่ถ้าเราย้อนกลับไปจับตัวทุกข์ เห็นไหม โดยสมมุติ จริงตามสมมุติ เราเกิดมานี้จริง แต่ ๑๐๐ ปีแล้วก็ต้องไป ไม่มีความจริงอะไรเลย โลกนี้เป็นสมมุติส่วนหนึ่ง ถ้ามันจิตวิปัสสนาตรงนี้ มันเห็นสภาวะแบบนี้ มันจะเข้าใจสิ่งนี้ บ่อยครั้งเข้า ปล่อยวางเข้า นี่ไง ปัญญาอย่างนี้เกิด

สุดมยปัญญาคือการศึกษาเล่าเรียน จินตมยปัญญาคือนักวิชาการ เห็นไหม จินตมยปัญญา ใคร่ครวญบ่อยๆ ครั้งเข้า ภาวนามยปัญญาเนื่องศีลสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องการตรงนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะประพฤติปฏิบัติทำบุญกุศลมากขนาดไหน จะทำบุญกุศล อย่างพระเจ้าอโศกมหาราช เห็นไหม สร้างวัดแปดหมื่นสี่พันวัด ถามว่า

“เป็นญาติกับศาสนาหรือยัง”

“ยัง”

“ถ้าเป็นญาติกับศาสนาต้องทำยังไง”

“ต้องให้ลูกมาบวช”

หนึ่งลูกมาบวช หรือเราบวช แล้วเราทำใจของเราเป็นสงฆ์ขึ้นมา เป็นความสว่างขึ้นมา ถ้าภาวนามยปัญญาเกิดอันนี้มันจะทำลายกิเลส ความสว่างของปัญญาทำลายกิเลสขาดหมดเลย พันออกไป เห็นไหม จากกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา ศาสนาพุทธสอนอย่างนี้

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ประเสริฐมาก ยอดเยี่ยมมากเพราะอะไร เพราะให้คนเป็นคนมีความสุข ให้คนพึ่งตนเองได้ พระพุทธเจ้าสอน อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เราพึ่งพาอาศัยกันด้วยศีลธรรม จริยธรรมนะ เป็นคนไทยหรือเปล่า คนไทยต้องมีน้ำใจ การอยู่ร่วมกันอย่างนี้เป็นศีลธรรม จริยธรรม เราช่วยเหลือกัน เป็นสิ่งที่ว่าเรื่องหยาบๆ

แต่ถ้าเรื่องเอาสิ่งที่สุด ตัดใจของเรา ทุกข์อยู่ที่ใจของเรา พ่อแม่ก็ปลดเปลื้องทุกข์ของลูก ไม่ได้ ลูกก็ปลดเปลื้องทุกข์ของพ่อแม่ไม่ได้ แต่อาศัยจนเจือกัน อาศัยกัน แต่การจะปลดเปลื้องได้ ต้องปลดเปลื้องจากมรรคาอันเกิดขึ้นในใจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค อริยสัจเกิดขึ้นมาจากหัวใจ หมุนไปตามหัวใจ กลั่นออกมาจากหัวใจ เห็นไหม นี่ปัญญา

ถวายเทียนพรรษาเพื่อเหตุนี้ไง เพื่อเหตุที่ว่าให้พระได้ประพฤติปฏิบัติ ให้สิ่งนี้ได้เป็นแสงสว่างของปัญญา เป็นตัวแทนของปัญญา แล้วถ้าปัญญาเราเกิดขึ้นมา เห็นไหม ศีลธรรม จริยธรรม จากหยาบๆ เป็นประเพณีวัฒนธรรม ความเป็นอริยสัจจะความจริงเกิดขึ้นมาจากใจ วัตร เห็นไหม วัตรปฏิบัติ เห็นไหม ศาสนวัตถุ ศาสนธรรมคือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสนพิธีเราทำได้แล้ว เห็นไหม ศาสนวัตถุ ศาสนบุคลล พระเป็นศาสนบุคลล

เราก็เหมือนกันเป็นศาสนบุคลล เพราะอะไร ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเป็นบริษัทนะ พระพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับเรา “มารเอ๋ย เมื่อไหร่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ยังไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เมื่อนั้นเราจะไม่ปรินิพพาน” จนถึงวันมาฆบูชา เห็นไหม มารคลาย “มารเอ๋ย บัดนี้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ จะจรรโลงศาสนาไว้ในโลกนี้ได้ อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะปรินิพพาน”

เห็นไหม ฝากศาสนาไว้กับเรา ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ถ้าเราเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาในใจของเราได้ เราจะเป็นชาวพุทธแท้ใจ นี่เป็นชาวพุทธตั้งแต่ทะเปียนบ้าน เป็นชาวพุทธแล้วแต่ประเพณี แต่ถ้าเป็นชาวพุทธจริงนะ เราจะเข้าใจเรื่องสังขารมความจริง ทุกข์เกิดขึ้นมายังไง เห็นตัวตนของเรา แล้วเราจะไม่ไปยุ่งกับเรื่องของโลกเขาไป

เรื่องของโลกเขา โลกเป็นแบบนี้ โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ สิ่งใด ไม่เคยเต็ม โลกนี้เป็นอนิจจัง มันเคลื่อนที่ไปตลอด ไม่มีสิ่งใดคงที่ แล้วเราจะไปเอาสิ่งที่ไม่คงให้เป็นที่ยึดที่ เป็นที่พึ่งของเรา มันเป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เราถึงอาศัยกันชั่วคราวไป อาศัยกันทั้งชีวิตนี้เท่านั้นเอง แล้วเราจะดำรงชีวิตยังไงให้มีความสุขกับโลกนี้ หรือดำรงชีวิตแล้วสร้างตนเองให้สูงขึ้นกับโลกนี้ไป มา มีดีไปสว่าง มาโดยไม่เข้าใจสิ่งใดเลย แต่พอไปแล้วเราจะเข้าใจเรื่องชีวิต เราจะวางสิ่งนี้ไว้ นี่คือนิปัญญา

เราถวายเทียนเพื่อเหตุนี้ นี่เป็นตัวแทน แต่ถ้าปัญญาที่เทศน์ให้ฟัง ถ้าเข้าใจในหัวใจของเรา เราจะเข้าใจสิ่งนี้ ศาสนวัตถุ ศาสนพิธี ศาสนธรรม แล้วศาสนบุคลล ศาสนบุคลลนี้สำคัญ มัน

เคลื่อนไหวได้ มันแสดงออกได้ แล้วใจเราเป็นขึ้นมาจากหัวใจของเรา เราจะสำคัญมาก แล้วเราจะมีความสุขของเรามาก ถวายเทียนพรรษาเพื่อเหตุนี้ เหตุที่สุดแล้วก็คือใจผ่องแผ้ว

ฟังธรรม เห็นไหม

สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง จะได้ฟัง

สิ่งที่ได้ยินได้ฟังแล้วจะช่วยตอกย้ำให้มันคงขึ้นไป

ถึงที่สุดแล้วจะทำให้หัวใจเบิกบาน หัวใจนี้มีความสว่างคือความผ่องแผ้วของใจ ความรู้แจ้งของใจใจ ใจผุดผ่องนี่คือการฟังธรรม

เนี่ยผลของการฟังธรรม เห็นไหม ฟังธรรมนี้สำคัญมาก สำคัญเพราะธรรมนี้ออกมาจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วจดจารึกมาเป็นพระไตรปิฎก แล้วครูบาอาจารย์ศึกษาสิ่งนี้มา เห็นไหม แล้วเข้าใจออกมาเป็นจากใจนั้นเข้าใจสิ่งนั้น แล้วจะเผยแผ่มาไง เผยแผ่มาถึงพวกเรา แล้วเราจะดำรงชีวิตอย่างไร เราเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาในโลกนี้ เราจะดำรงชีวิตอย่างไร ถ้ามัวตัวเองนะ เราปรารถนาอะไร ตั้งใจอะไร แล้วต้องตั้งใจ แล้วพยายามควบคุมตัวเอง

เพื่อนก็คือเท่านั้น ต้องเชื่อพ่อ เชื่อแม่ เพื่อนเท่านั้นนะ เชื่อพ่อเชื่อแม่แล้วฟังกับพ่อแม่ นะ ครูบาอาจารย์ผ่านโลก ผ่านอะไร ว่าจะ พอปุคอย่างนี้มันบอกว่า “อาบนํ้าร้อนมาก่อน อาบนํ้าร้อนมาก่อน” แล้วเราจะคิด เรามันคิดแล้วมันน้อยเนื้อต่ำใจ เด็กเป็นอย่างนั้นไง แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่เราจะคิดอีกอย่างหนึ่ง นี่เป็นศาสนาพุทธสอนอย่างนั้น นี่เป็นทางตะวันออก ถ้าทางตะวันตกเสมอภาค เสมอภาคว่ากันไปนะ เอววิทยาศาสตร์มาเป็นสิ่งที่ว่าเสมอภาค เสมอภาคขนาดไหน มันเป็นไปได้ เพราะนิ้วของคนมันไม่เท่ากัน

กรรมไง กรรมมันเป็นสัจจะความจริงอย่างนั้น ถ้าเราไปฝืนกรรม มันฝืนไปไม่ได้หรอก คนมันเป็นอย่างนั้นก็ต้องเป็นอย่างนั้น เราช่วยได้ขนาดไหน เราก็ช่วย ไม่ใช่ปฏิเสธสิ่งที่ช่วย แต่ในเรื่องของกรรม มันเป็นไปได้ ในเมื่อมันเป็นสภาวะแบบนั้น คือสภาวะแบบนั้น จะได้มากได้น้อย มันอยู่ที่ใจของเขาจะพลิกหรือไม่พลิกไง ถ้าใจของเขาพลิก ใจเขาเปิด มันจะเป็นประโยชน์ ถ้าใจเขาไม่พลิกมันจะปิดอยู่อย่างนั้น

นี่ธรรมของพระป่านะ ฟังเข้าใจก็เข้าใจ ถ้าไม่เข้าใจ เดี่ยวจะให้ถามนะ เอวัง